

Nr 8 1959
41 ÅRG.

UPPLAGA 13.800 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG
JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 21 36 06 - POSTGIROKONTO NR 4870

BRANDKÅRS- tidning

Brandväsendet i stöpsleven*)

Av brandchefen Nils Grönvall

När jag satte rubrik på detta föredrag, tänkte jag *icke* så mycket på den pågående brandlagsrevisionen. Vad där förekommer vet jag föga nu, även om ett och annat läcker ut genom de frågor som det då och då gäller att besvara. Min tanke var nog mera inriktad på det förhållandet, att vår generation lever i en så dynamisk tid, att utvecklingen med obönhörlig kraft driver emot nya idéer, nya samhällsformer. I sådana tider är intet beständigt; brandväsendet som allt annat måste rätta sig efter utvecklingen.

Alldeles kan jag väl ej förbigå brandlagsrevisionen, men vad jag har att säga kan sägas mycket kort, och jag vill uttrycka det så. Det är ett faktum att strukturen av samhället ändras snabbt i våra dagar, tiden är dynamisk. Lagstiftningen däremot är statisk och bygger gärna på ett dagsläge. Det skulle vara en olycka om en ny lagstiftning låste fast utvecklingen i en fas, som redan efter några år är passerad. Lagstiftningen skall göras så smidig att den organisation, den avser att reglera, utan nya lagändringar skall kunna följa utvecklingen. Jag tror också, att man bör undvika allt för stor likriktning. En av grundpelarna i svensk demokrati är den kommunala självbestämmande-

rätten. Även om allmänna direktiv — dock ej i ultimativ form — är av värde, så tror jag lokala myndigheter bäst bedömer de lokala behoven.

Däremot tror jag, att frånsett de allra största kommunbildningarna, så är den enskilda kommunen oftast ett för litet underlag för en ändamålsenlig, slagkraftig och ändock billig brandförsvarsorganisation. Till detta problem ber jag emellertid att få återkomma.

Jag nämnde inledningsvis, att vår generation lever i en dynamisk tid. Vad är det speciellt inom brandförsvarets område, som företer dynamiska drag?

Brandkårens huvuduppgift är att bekämpa *vådelden*.

Hur mycket vet vi egentligen om eldens natur och om släckningens mekanik? Inte särskilt mycket. Därmed vill jag naturligtvis inte påstå att de enkla sanningar varje brandman får lära sig, nämligen, att elden är en kemisk reaktion mellan ett brännbart ämne och luftens syre, är fel. Inte heller är det fel att påstå, att denna kemiska reaktion kan avbrytas genom att det brännbara ämnets temperatur sänkes under antändningstemperaturen (= kylning med vatten) eller genom att syret avreglas (= kvävning). Men forskningen har visat mot, att själva förbränningen inte är ett så

*) Föredrag vid Östergötlands Brandkårsförbunds årsmöte den 30 maj 1959 i Valdemarsvik.

enkelt skeende som nyss sagts, den synes ske stegvis med en mekanik, som idag är föga känd. Vem säger, att man i framtiden icke skall kunna finna en metod att avbryta denna reaktion? Vissa resultat av kärnforskningen tyder på, att ett sådant resultat icke ligger på ett helt verklighetsfrämmande plan. Kanske kan vi i en oviss framtid *släcka även stora bränder med någon sortis maskin, som utsänder någon form av strålar.*

Nu är det inte min mening att gå så revolutionerande långt in i framtiden.

Elden är icke endast människans fiende utan också hennes tjänare. Det är ofta denne slarvige "tjänare" som på ett eller annat sätt ställer till väldelen.

En av grunderna till världens enastående *välståndökning* under de senaste femtio åren är att vi stegrat vår energiförbrukning och kunnat göra detta i en onad grad. Det började med ångmaskinen, som omvandlade den frigjorda förbränningsenergin över ångkraft till nyttigt arbete. Ångperioden använde till en början kol och trä som bränsle och vare sig bränslet eller själva användningsprocessen till energi innebar något nytt och revolutionerande. Explosionsmotorn följde, men nu kom något nytt in i bilden. Här hölls förbränningen tämjad inne i motorns cylindrar, och vållade väl brandsläckaren föga bekymmer som regel. Bränslet däremot innebar något för brandmannen helt nytt, någonting som icke lät sig släckas med den tidigare allena rådande kylningsmetoden. Skummet kom till hjälp, och idag kan vi med skummet behärska även oljebränder av stor omfattning, mindre oljebränder släcks med pulverdimma, hallogen-vätskor eller kolsyra.

Oljan blev emellertid icke endast explosionsmotorns bränsle. Det befanns snart att det var bekvämt och ekonomiskt att elda med olja i fabriker och hushåll, i fartyg och reaflygplan. Idag har vi olja praktiskt taget överallt. Den finns i städernas och landsbygdens bostadshus, bondens traktorer drivs med olja, oljeeldade äggkläckningsmaskiner och i rum för smågrisarnas första levnadstid. Olja dras i stora mängder på våra järnvägar, längs våra landsvägar och på våra vattendrag. Vi måste räkna med allt vanligare förekommande oljebränder små och stora och överallt i vårt land. Är alla brandkårer rustade för denna uppgift? Hur skall vi rusta oss? Låt mig nämna några exempel.

Moheda är idag en ort, som varje brandman känner till. Låt oss anta, att själva olyckan icke fått det lyckliga förlopp den fick, utan att den utforsande bensinen antänts. Vad hade hänt? Först hade naturligtvis den lokala brandkåren stått inför en övermäktigt uppgift, för vilken den saknat både personella och maskinella resurser. Sedan hade man måst tillkalla hjälp, men all hjälp, som icke är planlagd blir mindre effektiv. Mot katastrofer av denna art, och de kunna uppstå på många håll, krävs ovillkorligen en organiserad samverkan. Låt mig nämna att i Göteborg med dess två raffinaderier och stora oceanlager, ha vi planlagt en hjälp med skumsläckningsmateriel som sträcker sig från Gävle i norr och Trelleborg i söder och ändå tror jag att vi i ogynnsamt fall kan bli underlägsna. En stor oljebrand är en långvarig affär, man kan ofta räkna med dygn. Det egna samhället blir då utan en enda egen yrkesbrandman för att möta andra problem, än den pågående oljebrandens. I sådant fall räknar vi i Göteborg med att kalla in borgarbrandkårer från småstäder och landsbygd i grannskapet för att besätta stationerna i staden. Är våra småkårer så tränade, att de klara av en brand med kanske livräddning i ett 15-våningars hus? Jo, det var några tankar, som föddes av fallet Moheda.

För några dagar sedan kolliderade två fartyg i Göta-älv strax norr om Lilla Edet. 100 m³ bensin rann ut och följde med strömmen ned mot slussarna och kraftverket i Lilla Edet. Längs älven ligger stora och värdefulla industrier. Hade denna bensin antänts hade med all säkerhet stora skador i form av bränder i industrier, skador i kraftverket och möjligen också skador av den för folkhushållet viktiga havet—Vänerne-ledens slussar. Det gäller för den brandchef, som får ta första stöten, att börja i rätt ända och att systematiskt tillkalla hjälp både från brandkårer och specialister.

Tankbilsolyckorna på vägar och järnvägar har vållat mycket stora skador i utlandet, relativt små i Sverige, men med ökande trafik och växande oljeförbrukning är detta en verklighet vi måste räkna med.

Katastrofer av de typer jag nyss nämnt kan väl förväntas bli relativt sällsynta även om frekvensen stiger, men de små oljebränderna i våra hus, fabriker och företag är redan idag en allmän företeelse, som vi har att rusta oss för.

Dagens situation bjuder emellertid på en rad

risker, som gårdagens brandmän i allmänhet icke behöfve ta hänsyn till. Låt mig utan några djupare kommentarer endast nämna några:

1. Höghusbebyggelsen sprider sig. Ingen kommun — mångenstans på rena landsbygden — med självaktning vill vara utan ett dylikt. Brandsläckning i höghus är ett speciellt problem.
2. De höga byggnadskostnaderna driver fram konstruktioner och material, som redan nu kan sägas att de, jämförda med mera traditionellt byggande, är av lägre brandteknisk klass.
3. Industrier förläggs numer även på landsbygden. Jag tänker här icke så mycket på de små industrianläggningar i form av t. ex. sågverk och andra träindustrier som traditionellt hör dit, utan mera på andra industriföretag, av typer som tidigare nästan utan undantag hamnade i städer och tätorter.
4. Lantbrukets mekanisering har icke blott på drivmedlens område ställt nya problem. För mig syns viktigast, att endera det enskilda lantbruksföretaget växer till industriell storleksordning, eller att i något eller några av produktionsleden skapas genom jordbrukets producentkooperativa rörelse stora enheter, dels av lagringstyp i form av t. ex. spannmållsilos, dels att i gemensamt ägande anskaffas mycket stora och dyrbara lantbruksmaskiner — t. ex. skördetröskor — som i hög grad ökar jordbrukets försäkringsvärden.
5. Sveriges och världens befolkning växer och denna växande befolkning har att försörja sig på de naturtillgångar vi äger. Skogen blir t. ex. allt värdefullare. Vår exportmarknad tål icke vid att denna vår kanske främsta naturtillgång skövlas av eld.

Detta är några rent materiella eller tekniska risker. Men frågan är om icke de rent mänskliga riskerna äro ännu större. Kanske beror det på den sociala välfärd, som ibland står oss upp i halsen, som människorna idag liksom släpper känslan av ansvar och litat på att stat, kommun eller försäkringsväsendet skall klara alla svårigheter. Denna brist på ansvar är enligt min uppfattning kanske den viktigaste orsaken till, att varje brandkår i varje hörn av vårt land har att släcka fler eldsvådor än för ännu blott 25 år sedan. När jag en sommarlördag sitter hemma i Göteborg och har vakt, så kan jag nästan

bestämt säga att framemot 8—10 tiden på kvällen har vi en mer eller mindre allvarlig brand. Varför? Jo i brådskan att komma ut till landet eller på sjön finns det alltid en eller ett par familjer, där man glömmar bort el-strykjärnet med vilken man just pressat lill-törens klänning eller makens söndagsskjorta. Med de fria lördagarna flyttar sig väl dessa bränder efter hand till fredagsnätterna istället!

Om brandförsvarets huvuduppgift alltjämt är eldsläckningen, så sker allt mer en tyngdpunktsöverflyttning till det förebyggande brandskyddet, och redan idag ingår det en ibland nästan hopplös propaganda för att bibringva människan respekt för elden och vanlig aktsamhet.

Vårt moderna samhälle blir, i all sin tekniska fulländning, allt mera känsligt för varje form av störningar. Sviktar el-nätet från Norrland genom att någon eller ett par av huvudledningarna för el-kraft skadas t. ex. av omfattande skogsbränder, kan detta ha till följd driftstopp i industrier och kommunikationer långt ned i syd-Sverige. Den felmanövrerade strömbrytaren för några år sedan, som ställde Stockholm och omgivning utan ström några timmar endast medförde, om man till de rena produktionsförlusterna adderar de tentusals små individuella, skador som rör sig om millionsiffror. Även om detta beroende för olika landsdelar av varandra är mest uttalat på el-kraftförsörjningens område, så kan brandskador på vissa punkter av näringslivet vålla skador av nästan astronomiska belopp i produktionsbortfall. Vid en stor Göteborgs-industri räknar man med nästan nästanstopp under mer än ett år om en central avdelning skulle totalskadas av brand och produktionsbortfallet rör sig om fler 100-milj. kronor. Vad hade hänt för företaget Volvo, för deras anställda och för nationalhushållet om icke duktiga brandmän förmått stoppa branden för några år sedan i Olofström, utan den härjat även pressverket? Jag vet inte men håller det för troligt att ca 10.—15.000 PV icke blivit producerade, att den minskade tillgången på bilar riktat ett latent köptresse mot utländska vagnar med extra påfrestningar för en redan ansträngd handelsbalans. Det är ett stort ansvar, som faller på våra dagars brandmän.

Om man nu målar risker, så får man inte glömma att utvecklingen har också positiva sidor.

För brandväsendets del kan väl de hittills ernädda förbättringarna summariskt redovisas sålunda:

1. Bättre utrustning.
2. Bättre utbildning.
3. Bättre metodik, som f. ö. nära sammanhänger med utbildning.
4. Bättre samverkan.

Räcker detta i dagens situation? Räcker det i morgondagens? Hur ser morgondagens situation f. ö. ut?

Enligt min mening kan dagens situation avsevärt förbättras, främst på två linjer *utbildningens* och *samverkans*.

Samverkan bör ske i två etapper, varav den första heter större enheter för brandförsvaret med kanske landstinget som huvudman, men härom har jag talat i annat sammanhang och detta är redan publicerat. Jag nöjer mig idag att redovisa etappen på detta sätt. Den andra etappen heter samverkan över släckningsområdenas gränser. Systematiskt genomförd samverkan och samtidigt sakkunnig prövning av problemet torde ge ett förbilligt slutresultat, ekonomiskt sett.

Nu kan vi icke nå till slutmålet på en gång, men ett kan vi göra. Vi kan stärka den krets-bildning, varom icke minst brandkårens riksförbund så kraftigt propagerat, och vi kan *inom* kretsen och *med* grannkretsarna genom planläggning, samövning o. s. v. ge en tyngd och styrka åt brandförsvaret. Detta kostar mycket litet pengar och ingen aldrig så sparsam brandstyrelse torde väl ha något att invända. Mitt råd i dagens situation är således: *Vänta inte på direktiv! Handla.*

Jag har nyss talat om morgondagens situation och hur den ser ut, om den vet jag naturligtvis mycket litet om. Någon ledning kan man väl få genom att följa det som händer.

Nu tänker ni väl alla, att jag skall börja tala om atomkraften och dess risker, men med detta ämnar jag dröja ett ögonblick för ett annat tankeexperiment. Jag återvänder till det jag förut sagt, att med det växande välståndet följer obönhörligt ett växande kraftbehov. Vem säger att utvecklingen enbart skall följa oljans, el-kraften och atomverkens linjer.

Låt oss tänka på raket-åldern ett ögonblick. De krafter som slunga ut Sputnikar och Explorer i världsrymden är oerhörda. De utgörs av olika vätskor av dels brännbar och dels oxiderande typ. Fasta ämnen förekommer också. Här rör det sig om lokala kraftbehov av så väldiga

mått, att vi knappast kan göra oss en föreställning om dem. I en rymdraket försiggår kraft-utvecklingen på tidsmått som mäts i minuter, eller ännu kortare. Teknikens möjligheter tycks vara outtömliga och vem säger att icke morgondagens kraftbehov i stora delar kan täckas av raketbränslen sedan man lärt sig att reglera den kemiska reaktion — kalla den gärna förbränning — som skapar raketens kraftbehov. Om detta blir möjligt få vi räkna med en helt ny typ av bränder, bränder där vare sig vatten eller skum kan göra någon nytta. Forskningen måste skapa fram en helt ny släckningsteknik och forskningen måste göra detta parallellt med själva utvecklingen på kraftområdet och sedan får vi brandmän lära oss denna teknik och ta nya risker. Riskerna ha vi f. ö. redan här. På den militära sidan finns redan raketerna och roboten. I fred och krig måste dessa vapen lagras och bryter eld ut här, står brandfolket inför en situation, som vi idag icke behärskar.

Ja, så ha vi atomkraften. Här är man emellertid inne på krafter, som vi väl ännu känner mycket ofullständigt till. Det kanske icke är möjligt att man med hänsyn till riskerna vilar på hanen, så att riskerna kan klarläggas och behärskas. Atomverkens radioaktiva spill är väl icke en löst säkerhetsfråga idag. Om atomverken går ur kontroll få vi säkerligen räkna med oerhörda risker, där till brand och explosion fogar sig faror, som vetenskapen icke har kunnat klarlägga. Vet vi säkert, att inte riskerna bli så stora, att man tvekar inför deras konsekvenser? Men atomkraftverk kommer nog och därmed riskerna. Här är vi tillbaka till problemet igen: bättre utbildning i allt flera tjänstedetaljer, samverkan över stora ytor.

Atomverk och Sputnik-bränslen kanske redan nu några år ställer alla, eller nästan alla, brandkärer inför nya problem, och därtill mycket svåra problem. Kan vi klara situationen med nuvarande organisationsform hos brandförsvaret? Enligt min mening går detta icke. Brandkärernas mest kvalificerade befäl bör nog efterhand bli av yrkestyp. Brandkårsorganisationen skall ske med tillräckligt stort ekonomiskt underlag över nya huvudmän, landsting eller kommunförbund och samverkan organiseras över stora ytor. På den positiva sidan — ekonomiskt sett — kommer, att brandkären idag har i sin hand redskap, som kan skötas av färre man än tidigare och ändock med ökad effekt.

Detta föredrag har kanske inte blivit vad Ni

STENOR

VULKANISERINGSAPPARAT FÖR BRANDSLANGAR

Apparaten är utrustad med ett special-element, som möjliggör vulkning med rätt temperatur, även då det gäller slangar med syntetisk fiber.

Använd alltid STENOR ORIGINAL reparationslappar och solution. Resultatet blir då det bästa.

Effekt: 530 Watt Spänning: 120 eller 220 V.

Med varje apparat levereras ett sortiment reparationsmateriel och nödvändiga tillbehör.

Ensamförsäljare:

ANGUS — REDDAWAY COMPANY AB

KRYSSARVÄGEN 17 - NÄSBYPARK

Tel. 56 21 30 (Växel)

— ett förnämligt komplement

till den moderna brandkårens utrustning. Arbetar automatiskt med hjälp av en säkring, som bryter strömmen vid ett fixerat gradtal — en fullgod garanti mot överhettning.

Detta är viktigt då det gäller slangar med syntetisk fiber.

Fråga efter STENOR STANDARD — den yrkesmässiga apparaten för ett perfekt arbetsresultat.

Här inspekteras en färdig vulk. Den är svart för att bältre synas på bilden.

STENORS vulklappar är vita och syns mindre.

Stenor

— ett yrkesmässigt redskap

Jonsereds linneslang med 2 blå ränder

I FRÄMSTA LEDET UNDER 100 ÅR

Se här de egenskaper som placerar Jonsereds linneslang i främsta ledet idag likaväl som för 100 år sedan:

- Tät, slitstark!
- Stort sprängtryck
- Smidig, lättböjlig
- Mjukbehandlad — ingen blötläggning behövs, risken för åverkan på ny slang mindre
- Effektiv impregnering mot röta
- Krympt

Dimensioner: 25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

NYHET!

**JONSEREDS
TERYLENE-SLANG**
med invändig plast-beläggning

- Absolut tät — även vid höga tryck
- Fullständigt okänslig för röta
- Hittills uppnådd styrka — tack vare terylene i varp och väft
- Enastående slitstyrka
- Stelnar ej i kyla, motståndskraftig mot värme
- Påverkas ej av olja och ackumulatorsyra
- Ööverträffat mjuk och smidig — torr som våt
- Extra lätt
- Ekonomisk — kräver ett minimum av slangvård

Dimensioner: 38, 63 och 76 mm

Jonsereds
där tradition förenas med modern teknik

Auktoriserade återförsäljare:

Brissmans Brandredskap AB, Halmstad, AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall - Jönköping, Odenius AB, Göteborg, AB Pumpindustri, Göteborg - Stockholm

JONSEREDS FABRIKERS AB, JONSERED. Grundat 1833

Årsmöteskongress i Jönköping

Vackrare dagar och en mera lämplig årsmötesplats än den som Jönköping hade att bjuda under den 10—13 juni i år kunde näppeligen uppletas. Det är f. ö. inte många städer i landet, som kan taga emot kongresser av den storleksordning, som det här rörde sig om. Och fråga är om det inte nu mera allmänt börjar stå klart att det är nödvändigt att regelmässigt förlägga de stora brandförsvarsorganisationernas årsmöten åtskilda och endast svarsradiskt — med flera års intervaller då lämplig årsmötesplats kan erbjudas och närmast för att utåt markera samhörigheten — avhålla gemensamma årsmöten.

Men som sagt, de bästa förutsättningar finns uppenbarligen i Jönköping för att kunna taga emot även större kongresser, detta trots att inte minst förlägningsproblemen givetvis måste bli stora. Härtill bidrog denna gång det förhållandet, att ett icke obetydligt antal personer, som i förväg beställt rum under förhandlingsdagarna, icke infann sig, medan andra först efter ankomsten till Jönköping började fråga efter rum. Förlägningsuppdraget gav brandchefen Gösta Thorö många problem att lösa och det är förstäligt att han inte vill åtaga sig att ännu en gång träda in som förlägningschef vid en brandkongress av denna omfattning.

Alltnog. Onsdagen den 10 juni började årsmötesförhandlingarna för

väntat. I några delar ha det väl icke så litet av Science-fiction över sig. Jag ber er överse med att jag talat så litet om dagens akuta bekymmer eller frågor. Kanske är det ändock nyttigt att se framåt i tiden och försöka tyda skeendet med alla risker ett sådant försök har till felaktiga slutledningar. Försöker vi inte göra detta löper vi emellertid risken att så att säga bli tagna på sängen. Brandmannen får aldrig stå rädlös inför någon situation, det som går att rädsla måste räddas och då måste vi vaksamt följa det som sker.

Ensamma är vi dock hjälplösa. Vetenskap och forskning måste hjälpa oss, så att försvaret mot brandolyckorna — av traditionell eller ny typ — alltid svarar mot riskerna.

Svenska Brandbefälens Riksförbund,

som då höll skilda interna gruppsammanträden under eftermiddagen. Nästa dag fortsatte de enskilda, stadgeenliga förhandlingarna under förmiddagen. Under en offentlig del på eftermiddagen talade så brandchef S. Sönerberg om "Nya risker — nya hjälpmedel" och gav därvid några synpunkter på brandkärernas arbetarskyddsproblem. Vidare behandlade brandchef B. Thorell och direktör P. Wahlström centrala upphandlingsfrågor i anföranden med rubriken "Budget — inköp — redovisning".

Kommunala förtroendemän

hade i stort antal samlats till årsmöten. För dem höll förbundsledaren i Svenska Brandkärernas Riksförbund, Arne Hegen, under torsdagen den 11 juni föredrag om "Svenska Brandkärernas Riksförbunds verksamhet och mål", varefter följde diskussion. Man behandlade i samband härmed en del förvaltningsmässiga problem.

Svenska Brandingenjörsföreningen

höll samma dag sammanträde med förhandlingar av enskild natur.

Den stora årsmötesdagen inföll emellertid först fredagen den 12 juni. Tidigt på morgonen den dagen började det med att

Jönköpings läns Brandkårsförbund

höll sitt enskilda årsmöte. De stadgeenliga förhandlingarna var snart avklarade — med omval över mest hela linjen — och därefter skedde utdelning av ett antal utmärkelseecken till förtjänta brandbefäl och brandmän inom länet.

Svenska Brandskyddsföreningen

var närmast i tur att avhålla sina stadgeenliga förhandlingar. Vid tillfället meddelades att vice ordföranden, direktör Einar Lindbohm, med ålderns rätt nu önskade träda tillbaka som styrelseledamot. Direktör Lindbohm blev i samband med årsmötet varmt avtackad för sitt stora, oegennyttiga arbete i Föreningen

Bild 1. Landshövding Nordenstam överlämnar kommendörstecknet av Vasaorden till direktör Lindbohm.

och utsågs till dess hedersledamot. Till ny vice ordförande utsågs försäkringsdirektören Gunnar Ljungqvist.

Svenska Brandkårens Riksförbund

höll så till slut sitt enskilda årsmöte under landshövding A. Nordenstams ordförandeskap. Till nya ledamöter i styrelsen utsågs brandchef B. Thorell och brandstyrelseordföranden O. Källgren. De efterträdde brandchef M. Fellding och direktör H. A:son Moberg, vilka önskade ifrågakomma för återval. Nya suppleanter i styrelsen blev brandchef A. Ekberg, direktör K. H. Håkansson och ingenjör E. Forsberg. Till brandchef Felldin och direktör Moberg riktade ordföranden ett varmt tack för deras insatser under en följd av år inom Riksförbundet och dess styrelse.

Gemensamt officiellt årsmöte

var nästa programpunkt och den blev — som väntat — höjdpunkten under kongressen. Det var fullsatt — minst 500 personer — i Avenyteatern då landshövding Nordenstam i sin egenskap av ordförande i såväl Svenska Brandkårens Riksförbund som Svenska Brandskyddsföreningen tog till orda i ett hälsningsanförande. Förutom brandbefäl och brandmän samt kommunala förtroendemän från hela landet kunde han härvid hälsa representanter för länsstyrelsen och staden, för Svenska Stadsförbundet och Svenska Landskommunernas Förbund, Statens Brandinspektion, Statens Brandskola, Kungl. Bygg-

nadsstyrelsen, Brandlagsrevisionen m. fl. Gäster från brandförsvarsorganisationer i Danmark, Finland och Norge hade också infunnit sig, och i den festligt smyckade salen fanns också representanter för brandväsendet i USA.

I sitt hälsningsanförande lämnade landshövding Nordenstam redogörelse för brandskadorna under det gångna året. De av försäkringsbolag reglerade skadorna uppgick till 125 milj. kronor, vilket är 20 milj. mer än år 1957. Under åren 1951—1956 omkom i medeltal 96 personer årligen genom brandolyckor, varav sängrökning krävde ett 30-tal liv varje år. Landshövdingen erinrade också om den svåra mohedakatastrofen under föregående år och fastslog f. ö. att utvecklingen pekar på ökade risker för explosionsartade bränder, bl. a. på grund av att eldfarliga oljor i allt större utsträckning lagras inom industrier och användas i produktionen. Vi står också på gränsen till atomåldern, vilket för med sig nya problem på brandförsvarets område. Vidare därför höghusbebyggelsen svår-bemästrade situationer. Landshövdingen konstaterade till sist att det i dag är nödvändigare än någonsin att öka vårt brandtekniska kunnande och att hålla brandkårens utrustning i högsta trim.

Landshövdingen vände sig därefter till direktör Einar Lindbohm, en av initiativtagarna till Svenska Brandskyddsföreningen för 40 år sedan. Ingen i Sverige har betytt så mycket och har uträttat ett så omfattande arbete inom det förebyggande brandskyddet som direktör Lindbohm, fastslog landshövdingen, och över-

Bild 2. Föredragshållaren rektor Swén Hultqvist.

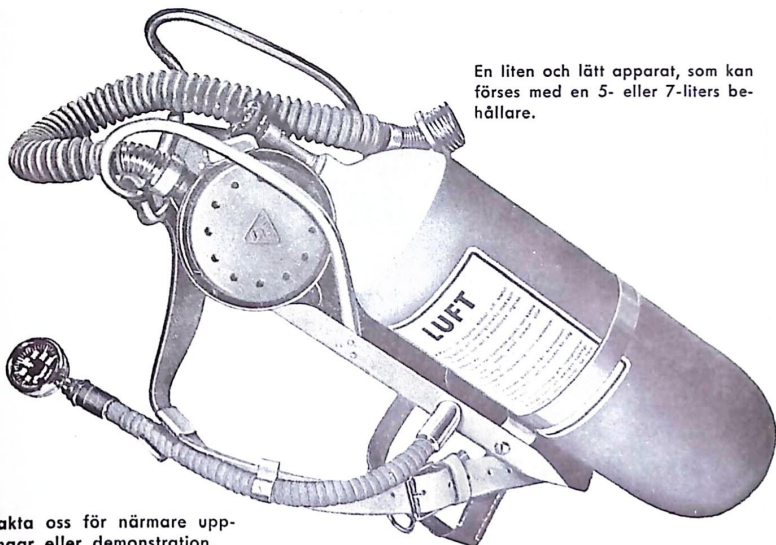
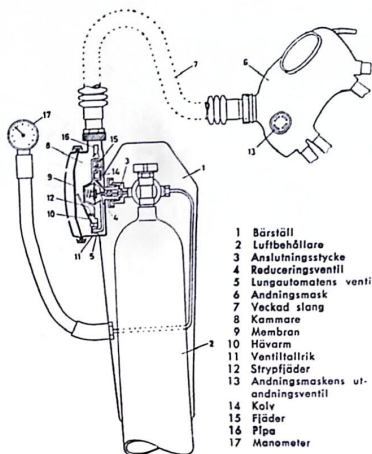
PA 51

andningsapparat

med akustisk återtagssignal, som ljuder, när lufttrycket kommit ner till 40 kg/cm² och tills luften är slut.

PA 51 är också försedd med synlig manometer, där man alltid har luftförrådet under kontroll.

Apparaten är avsedd som skydd mot rök och gaser, men kan även användas för dykning i vatten efter smärre omjusteringar.

Kontakta oss för närmare upplysningar eller demonstration.

BICAPA
STOCKHOLM

BIRGER CARLSON & Co AB

Kaptensgatan 6, Stockholm Ö

Telefon (växel): lokalsamtal 67 91 30, rikssamtal 62 49 56, 62 49 92

Uniformseffekter
Föreningsmärken
Medaljer
Plaketter

C. C. SPORRONG & Co.

KUNGSGATAN 17

TELEFON 22 56 60

BOX 70 60 STOCKHOLM 7

Bild 3. Föredragshållaren, hovrättsfiskal C.-G. Källner i talarstolen.

lämnade till honom det kommandörstecken av Vasaorden, som Konungen förlänat honom. Och så hurrades det för veteranen så att det dånade mellan teaterlokalens väggar.

Men därmed var det inte slut med glittret. Med Konungens godkännande kunde nämligen landshövdingen också överlämna Svenska Brandkårens Riksförbunds förtjänstmedalj i guld till landssekreterare R. Sundelius och brandcheferna K.-M. Grönlund, V. Tell och A. Ekberg.

Den moderna släckningsteorin och dess praktiska tillämpningar

var rubriken på brandskolerektorn S. Hultqvists föredrag. Då detsamma kommer att in-

Bild 5. Direktör Lindbohm tackar Tändsticksbolaget för en tjugisig avslutningslunch.

föras här blir läsarna i tillfälle att senare taga del av detsamma.

Jönköpings stad visade därefter strålände gästfrihet, då stadsfullmäktiges ordförande, direktör Anton Karlsson, hälsade alla de 500 mötesdeltagarna välkomna som stadens gäster vid en charmant lunch, och landshövdingen tackade senare för den gästfrihet staden visat.

Så blev det åter samling i Avenyteatern, där en bildkavalkad genom de 40 år, som Svenska Brandskyddsföreningen verkat, visades, varpå följde föredrag av dels hovrättsfiskal C.-G. Källner, som redogjorde för "Operationsanalysen på brandförsvarets område" (föredraget kommer att införas här), dels byrådirektör G. Essunger, som betitlat sitt anförande "Kring förslaget till nya byggnadsförfattningar".

Gemensam subskriberad middag

avslutade dagens digra arbetsprogram. I närvaro av ett ovanligt stort antal damer rann kvälls- och natt-timmarna snabbt bort under hög och trivsam stämning. Ja, för en del blev inte sömnen alltför lång innan det nästa morgon var dags att vid Rådhusparken embarkera bussarna för en utflykt till Smålands Taberg i ett strålände sommarväder. Trevliga ciceroner i bussarna gjorde denna färd synnerligen intressant, och väl uppe på Taberg tjugades alla av den oerhörd vackra utsikten och fängslades av museiintendenten Nilssons intressanta historiska exposé om det sägenomspunna Taberg.

Sedan förfriskningar intagits fortsatte färden till Huskvarna och vidare till Jönköpings-

Bild 4. Vädet var, som synes, strålände under besöket på Smålands Taberg.

Det allmännas skadeståndsskyldighet vid bristfälligt brandförsvar

Av hovrättsfiskalen C. G. Källner

I årgång 1957 sid. 322 av denna tidskrift förekommer en redogörelse för ett danskt rättsfall angående det allmännas skadeståndsansvar. Situationen var i korthet den att en byggnad brunnit ned till följd av att alarmeringssystemet icke varit anordnat med tillräcklig klarhet och bestämdhet, vilket medförde att brandkåren kom en timme för sent. Den danska domstolen fann bevisat, att den ena av de två polismyndigheter, vilka hade att på närmare angivet sätt svara för tillkallande av brandkår, handlat efter en föråldrad alarmeringsplan och att de båda polismyndigheterna brustit i erforderligt samarbete. I målet synes ha varit klart, att byggnaden skulle ha räddats, därest brandkåren kommit inom normal tid. Polismyndigheterna, d. v. s. i detta fall danska staten, dömdes att utgiva ersättning till byggnadens ägare med 9.100 kronor.

Frågan huruvida de överväganden, som legat till grund för denna danska dom, skulle vara vägledande även för svensk domstol beröres ej närmare av artikelförfattaren, som uttalar, att rättsvetenskap och rättspraxis väl få ta ställning härtill. I svensk rättspraxis föreligger veterligen icke något liknande fall.

Vulcan AB museum, som med största intresse besågs under förträffligt ciceronskap.

Som avslutning bjöd Svenska Tändsticks AB på en synnerligen tjusig lunch med direktör G. Hedfors som värd. Denne anslog tonen redan i sin välkomsthälsning, och följden blev att denna måltid blev alldeles ovanligt trivsamt. Tacksamheten för STAB:s stora gästfrihet tolkades också charmant av brandveteranen Einar Lindbohm.

Så var denna mäktiga brandförsvarskongress ett minne blott, och arrangörerna kunde draga en lättnadens suck i medvetande om att de på ett synnerligen lyckat sätt och med bästa bistånd av vådrets makter genomfört ett lyckat årsmöte.

E. k.

Vad det här närmast gäller är huruvida kommunen blir skadeståndsskyldig gentemot allmänheten på grund av fel eller försummelse, vartill kommunens offentliga tjänstemän göra sig skyldiga. Att vederbörande befattningshavare blir personligen ersättningsskyldig är enligt svensk rätt i de flesta fall klart — man har här att göra med tjänstefel av olika slag och svårighetsgrad. I dansk rätt gäller i princip, att staten och kommunerna äro ansvariga för offentliga organs och funktionärers fel och försummelser i tjänsten på alla förvaltningsområden. I svensk rätt erkännes däremot icke någon sådan allmän skadeståndsskyldighet för stat eller kommun i anledning av fel och försummelse av deras befattningshavare. Svenska domstolar anse sig i regel ej kunna utan stöd i särskild lagstiftning ålägga stat och kommun skadeståndsskyldighet i andra fall än då den statliga eller kommunala verksamheten är att jämställa med verksamhet, som bedrives också av enskilda (exempelvis byggnadsföretag och verkstadsrörelse), något som icke är fallet med den verksamhet som bedrives av brandförsvaret. Särskild lagstiftning på detta område föreligger blott sporadiskt, t. ex. i fråga om ersättning åt oskyldigt häktade eller dömda. Det vill alltså synas, som om vid svensk domstol det inledningsvis berörda rättsfallet skulle ha fått den utgången, att det allmänna icke dömts att ersätta byggnadens ägare den uppkomna skadan.

I slutet av år 1958 framlade kommittén angående det allmännas skadeståndsansvar, som samarbetat med motsvarande kommittéer i Danmark, Finland och Norge, ett betänkande med förslag till lag om skadestånd i offentlig verksamhet (statens officiella utredningar 1958: 43). Förslaget innehåll är av intresse för den här diskuterade frågan.

Kommittén föreslår skyldighet för stat och kommun att ersätta skada, som vållats genom fel eller försummelse i statlig resp. kommunal verksamhet. Som villkor för skadeståndsskyldigheten uppställes dock bl. a. att genom felet

eller försummelsen skäligen krav på den aktuella verksamhetens utövning åsidosatts, detta för att icke även helt obetydliga fel och försummelser av tjänstemän skola medföra skadeståndsplikt för det allmänna. För en särskild grupp av fall, vilken omfattar vissa grenar av brandförsvaret, är sistnämnda begränsning närmare angiven i lagförslaget 5 §, som lyder: "Fel eller försummelse i sådan kontroll som är stadgad till förebyggande av brandfara eller risk för olycksfall eller av sanitära eller andra allmänna olägenheter medför ej i och för sig skadeståndsansvar, varom ovan förmåles, i förhållande till allmänheten. Där felet eller försummelsen var av betydelse och i förhållande till den skadelidande innebar väsentligt avsteg från den trygghet som åsyftades med kontrollen, skall dock skadestånd utgå."

Kommittén uttalar i detta sammanhang, att kontroll över enskild verksamhet förekommer i stor utsträckning och nämner därvid bl. a. brandsyn. Skälen till att bristande kontroll undantages från den föreslagna allmänna skadeståndsskyldigheten äro enligt kommittén flera. Kontroll av denna art har regelmässigt inrättats såsom en välfärdsanordning till det allmänna bästa utan tanke på att stat eller kommun skulle ikläda sig någon garanti för kontrollens behöriga funktionerande med skyldighet att gälda skadestånd åt den som lida skada vid brist i kontrollen — ett uttalande som för tanken till det härom året mycket omskrivna ostronmålet! De enskilda företagare och andra som kontrolleras äro i allmänhet själva i första hand ansvariga för skada, till vilken deras verksamhet ger upphov. Ett annat skäl uttrycker kommittén så, att det allmänna ej bör av risk för skadeståndsansvar vid brist i kontrollen avskräckas från att ordna en i och för sig önskvärd kontrollverksamhet av förevarande natur att fungera efter måttet av de anvisade resurserna. Om det allmänna regelmässigt skulle bära skadeståndsansvar för alla fel och försummelser i kontrollen, kunde följden också måhända bli, att de kontrollerande tjänstemännens försiktighet stegrades i sådan grad att allmänheten bleve lidande därpå.

Lagförslaget här berörda särbestämmelse för kontrollverksamhet tar endast sikte på att begränsa skadeståndsskyldigheten i förhållande till allmänheten. Detta innebär att, om kontrollen lett till ett individuellt föreläggande för viss person, exempelvis en fastighetsägare, och

på grund av felaktighet i föreläggandet skada uppkommit för denne, skadestånd skall utgivas enligt förslaget huvudstadganden.

Det torde ej vara möjligt att i dag säga något om när detta förslag kan bli upphöjt till lag. Det är emellertid såtillvida av visst intresse som det ger till känna en allmän uppfattning om brandsynens natur och innebörd. Sålunda står det klart, att man icke ens av den mest omsorgsfulla och skickliga brandsyneförträttare kan begära, att han skall upptäcka alla felaktigheter och missförhållanden, som ensamma eller tillsammans kunna medföra brandfara. De på detta område tillgängliga resurserna sätta en gräns, som väl motiverar den angivna begränsningen i lagförslaget om skadeståndsansvar för stat och kommun. Slutligen märkes, att förekomsten av en utav det allmänna ansefall och anordnad brandsyn icke utgör skäl för enskilda att underlåta tillsyn å sin egendom i brandsäkerhetssyfte.

SUPERTYFON[®]

för brandalarm

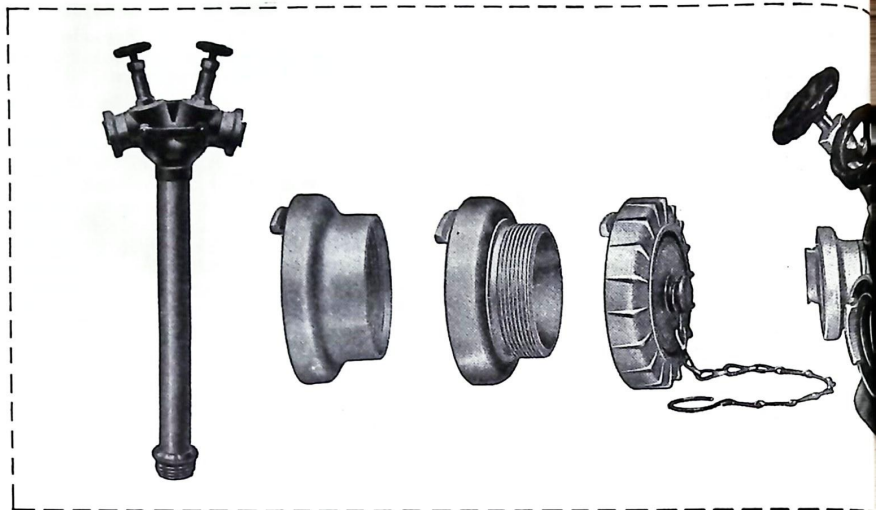

Begär prospekt
nr 480

Stor hörbarhet.
Ringa luftförbrukning.
Oberoende av elektrisk ström.
Drivas från fristående behållare eller befintlig tryckluftledning.

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAT 1840

AHA går vidare med PRESSAL-

Med PRESSAL-kopplingen, varmsmidid i lättmetall skapades förutsättning att framställa funktionsduglig brandarmatur helt i lättmetall: med PRESSAL-kopplingsdelar på anslutningarna. AHA har byggt vidare på PRESSAL-kopplingen och presenterar nu efter omfattande konstruktionsarbeten topp-produkter i lättmetall — som i vikt, i hantering, i styrka, i alla avseenden är överlägsna dem i mässing.

PRESSAL-kvaliteten återfinner Ni inte bara i kopplingsdelarna — alla väsentliga detaljer är varmsmidida i samma starka legering som PRESSAL-kopplingen — och gjutgodset i ventilhusen är prövat som det bästa för sitt ändamål. Alla detaljer är härdade och korrosionskyddade genom eloxering, utprovad att motstå ogynnsamma förhållanden, t. ex. saltvatten. PRESSAL-armaturen är underhållsfri genom sin ytbehandling. Den har dessutom tilltalande former och färger. All PRESSAL-armatur har stand. 63 mm normalanslutning. Prov- och arbetsstryck enl. SMS.

Med PRESSAL-programmet har brandarmatur i lättmetall nått sin fulländning — det föreligger alltså inga skäl att fortsätta med tungmetaller — och ofta lönar det sig att

byta ut gamla slangkopplingar, lock etc. PRESSAL-armaturen lagerföres och kan i regel erhållas omgående.

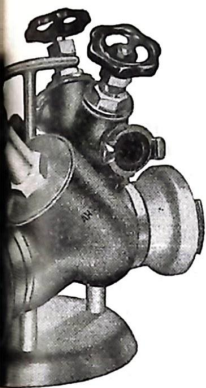
PRESSAL brandposthuvud. Smidda överdelar och dragna spindlar är oömma och ger lätt spindelgång. Gedigen godstjocklek även i röret. Inkapslade sätespackningar av syntetiskt gummi. Med AHA-rattar av stålplåt, formpressade för bekvämt och effektivt grepp — kan inte slås manöverodugliga. Underhållsfri ytbehandling. Fotskruv av lättmetall med normalgång (3 g/1"). Kan även levereras med bajonettkoppling eller ögonblickshylsa. Självdränerande, frostsäkra ventiler. Utförande enligt SMS 1161. AHA 431. Vikt ca 5,0 kg.

PRESSAL kopplingsdelar. Helt varmsmidida. Perfekta gånger. Finnes i fyra utföranden:

inv. gänga R 2 1/8"	AHA 434-63	SMS 1157
" " R 2"	AHA 434-63 X R2"	
utv. gänga R 2 1/2"	AHA 435-63	SMS 1158
" " R 2"	AHA 435-63 X R2"	

Vikt ca 0,25 kg.

Programmet i lättmetall

PRESSAL lock. Helt varmsmitt. Ny formgivning för säkert grepp. Lekande mutter. Förnicklad, stark mässingkedja. Kopplas utan korrosionsrisk till mässing. SMS 1175. AHA 436-63. Vikt ca 0,30 kg.

PRESSAL grenrör. Smidda överdelar och dragna spindlar är oömma och ger lätt spindelgång. Inkapslade sätespackningar av syntetiskt gummi. Med AHA-rattar av stålplåt, formpressade för bekvämt och effektivt grepp — kan inte slås manöverodugliga. Alla detaljer i lättmetall utom slanguttaget. Underhållsfri ytbehandling. Gediget gods och stark fotplatta. Självdränerande, och med alla fyra ventillerna frostsäkra. Bärhandtaget i tyngdcentrum medför lätt hantering. Försedt med två uttag för smalslang. Utförande helt enligt gällande förslag till svensk standard. AHA 438. Vikt ca 6,5 kg.

PRESSAL sugslangkoppling. Helt av lättmetall, muttern varmsmidd. Korrosionsskyddad. Slanghylsornas ansl.-diam. 58 mm — passar inv. 51 mm sugslang med utvidgade ändar. Specialgänga med 72 mm diam. och 5 mm stigning. Utför-

ande enligt gällande förslag till svensk standard. AHA 439. Vikt ca 0,55 kg.

PRESSAL övergångskoppling från 63 mm normal till klokoppling. Helt varmsmidd. Ny formgivning för säkert grepp. Lekande mutter. Kopplas utan korrosionsrisk till mässing. SMS 1181. AHA 444. Vikt ca 0,40 kg.

PRESSAL brandslangkoppling. Genom sin höga kvalitet och fulländade utformning har PRESSAL-kopplingen befest sin ställning som den bästa brandslangkopplingen. Stora antal är sedan flera år i bruk överallt i landet. Den har hållit vad den lovat. Oförstörbar i praktiskt bruk. Korrosionsfri.

SMS 1150	AHA 433-63	vikt 0,9 kg
SMS 1154	-63×51	„ 0,9 „
SMS 1155	-63×76	„ 1,1 „

Landets ledande brandarmaturgrossister erbjuder Er nu det större PRESSAL-programmet — ring Er grossist i dag!

ANDERSSONS I LJUNG

A. H. Andersson & Co. AB • Ljung • tel. Herrljunga 503 40

Olyckstillbud vid vattendykning

Den 16 december 1958 drunknade en lots vid Bönan utanför Gävle. Brandkåren ryckte ut för att söka efter den drunknade som beräknades ligga på 20—25 meters djup.

Före utryckningen tillfrågades samtliga tjänstgörande dykarutbildade brandmän, om någon kände sig i form att göra en nedstigning till detta djup. W. förklarade att han var fullt fri från förkylning och beredd att göra dykningen.

Före avfärden från brandstationen kontrollerades utrustningen och allt tycktes vara i ordning. Lufttrycket i de båda tryckluftsapparaterna var bra och 40-liters behållaren var plomberad.

Vid framkomsten till lotsplatsen lastades materielen över till en lotskutterm och efter omklädsel startades färden till olycksplatsen, en resa på 45 minuter, som W. tillbringade i kutterns styrhytt. Inpejling av den exakta platsen för dykningen tog c:a 15 minuter.

Vädret var helmulet och något disigt, sikt 6—8 km. och vinden svag, 1—2 m/sek. från sydost. Temperaturen var -2° . Mindre dykningar av c:a 60—100 cm. höjd förekom på vattnet, som verkade ganska klart.

Kuttern förankrades och motorn stoppades. Roddbåt fanns på släp. Plomberingen på 40-literstuben bröts och en reduceringsventil påsattes. Trycket var 140 atö. Luftslangen (40 m) och livlinan med telefon (Quack) gjordes klara. En sisallina nedsänktes med en fastsurrad 15 kg:s sten som grundlina och vattendjupet på platsen var 12 famnar (21,6 meter) med ganska fast botten.

Vid påtagandet av apparaten, AGA Divator, och vid koppling av telefonen kunde ingen onormal upphetsning förmärkas hos W. Allt fungerade normalt vid proven, men när luften släpptes på anmärkte W. att han kände lukt av bensol, men han märkte intet obehag, varför han var klar att stiga ned.

Telefonförbindelsen var bra, varför inga försök med signallinan gjordes. På c:a 10 meters djup hade W. besvär med tryckutjämningen i vänster öra och stannade där ett slag. Men för övrigt var allt bra även om andningsfrekvensen var en aning hög med c:a 25—30 gånger per minut — om man tar hänsyn till ansträngningen.

På 15 meters djup ökades trycket till 5,7 atö. W. svarade på alla frågor och kunde avläsa djupet på djupmätaren. Under den fortsatta nedstigningen verkade det som om W. hade svårigheter att höra i telefonen och lämnade ibland konstiga svar på en del frågor och ibland svarade han inte alls.

När han inte under någon minut svarat och oartikulerade ljud hördes från honom, drogs W. upp till ytan. Inga protester gjordes av W. mot detta och han andades hela tiden som tidigare och ingen märkbar skillnad fanns på luftbubblorna från honom. Grundlinan följde med upp, eftersom W. hade vridit sig runt denna under nedstigningen (c:a 3—4 varv). Han hade fått samtliga linor mellan benen och kom upp i horisontalläge och sparkade lungt men kraftigt. Andningen var hela tiden jämn.

När huvudet kunde hållas över vattenytan, öppnades ventilen till ytterluften. Efter ett misslyckat försök att få W. ombord på kuttern — avstånd reling vattenyta c:a 60 cm — hoppade två man i roddbåten och genom att trycka ner ena kanten så att båten tog in vatten, lyckades man dra honom ombord på rygg där.

Masken drogs genast av, och W. frågade då: "Varför tar du av mig masken?" W. låg på rygg och stirrade rakt upp utan att se någonting men klarnade sedan fort. Han gick själv över till kuttern.

Sammanlagda dyktiden var 17 minuter, varav c:a 3—4 för upphalning och bärgning. Dykningarna avbröts och det gjordes klart för återresa.

Sedan W. tagit igen sig något berättade han att han på 19 meters djup hade läst av djupmätaren och sedan försökt göra ena benet fritt från grundlinan, där han trasslat in sig.

Från denna tidpunkt har W. inget minne förrän han låg i båten utan ansiktsmask.

W. har efteråt inte känt någon huvudvärk eller andra obehag och genomgick den 17 december fullständig läkarkontroll utan anmärkning.

Lufttuberna insändes till Statens Institut för Folkhälsan för analysering, och som svar på denna analys gavs följande:

"Till Brandkåren, Gävle.

I skrivelse den 18 december 1958 har Ni på grund av inträffat tillbud vid dykning begärt analys på

luften i två stycken lufttuber som samma dag insändes till institutet. Med anledning härav får institutet meddela följande.

Den stora tuben (40 l) höll c:a 0,2 volymprocent trikloretylen och den lilla tuben c:a 0,006 volymprocent. Tuberna inkommo till institutet den 22 december 1958 och analysresultaten meddelades samma dag per telefon till herr Hermansson, Brandkåren, Gävle. Institutet har också samma dag varit i kontakt med direktör G. Östlund i Gasbolaget, Sandviken för att erhålla upplysning om hur förorening av lufttuberna kunnat ske samt för att förhindra att av trikloretylen förorenade lufttuber i fortsättningen distribueras från företaget.

Institutet har vidare den 17 mars 1959 erhållit en rapport rörande de närmare omständigheterna kring det tillbud som föranledde den begärda undersökningen.

På grundval av föreliggande analysresultat och med kännedom om trikloretylens toxiska egenskaper samt vidare uppgifterna i rapporten om grodman W:s förehavanden i samband med dykningen den 16 december 1958, synes det sannolikt att en väsentligt bidragande orsak till W:s medvetlöshet varit förekomsten av trikloretylen i den luft han inandats.

Lufttuberna förvaras ännu någon tid på institutet för kompletterande undersökningar. Tuberna komma därefter att återsändas till Eder.

Detta ärende har handlagts på yrkeshygieniska och allmänhygieniska avdelningarna.

Atgärder.

De lufttuber, som skall användas för andningsluft, bör markeras på speciellt sätt, således ej bara med etiketten "LUFT".

De större kärorna bör anskaffa egen kompressor för andningsluft och de kan med denna "försörja" ett helt distrikt av mindre käror.

Vid all fyllning skall till dess att egen kompressor anskaffas, alltid följa ett påpekande om att luften skall användas för andning.

Tag kontakt med luftleverantören och påpeka de erfarenheter, som gjorts enligt ovanstående.

Gustaf Rennéus.

BRANDBIL

med modern kaross, frontpump, 1.200 l, vattentank, lämplig för industribrandkår eller mindre brandkårsavdelning, säljes av

Solna-Sundbybergs brandkår

Tel. 010/27 27 00.

Oljekaminer och fotogenelement

I samband med "margarinresor" till grannländerna lär även inköp ha skett av en mängd fotogen- och oljekaminer, som ej är godkända här. Med anledning därav har Landsbygdens försäkringsbolag tillställt sina medlemmar ett cirkulärmeddelande ur vilket vi saxes:

"Sekretariatet har erhållit kännedom om att "privatimport" förekommer av olika typer av oljekaminer och fotogenelement av norsk och dansk tillverkning, vilka är godkända i resp. länder men däremot inte i vårt land.

De vanligaste avvikelserna från de svenska konstruktionsbestämmelserna är att apparaterna har separat bränsletank (bränsletanken skall vara hopbyggd med själva apparaten bl. a. för undvikande av felaktig placering av bränsletanken och av oötläta rörförbindelser mellan bränsletank och apparat) eller att apparaterna är försedda med vakuumtank.

Sekretariatet vill erinra om att oljekaminer och fotogenelement som inköpts efter den 1/6 1958 skall vara godkända i enlighet med Sprängämnesinspektionens nya konstruktionsanvisningar . . ."

Det är anledning för brandchefer — brandsynförrättare att ha uppmärksamheten riktad på dessa kaminer och element!

Svenska Brandbefälens Riksförbund

Under stor tillslutning från ombud och medlemmar höll Svenska Brandbefälens Riksförbund ordinarie förbundsmöte i Jönköping den 11 juni 1959.

I styrelsen omvaldes förbundsordföranden brandchef K.-M. Grönlund, Örebro, ordinarie ledamöterna, brandcheferna Gösta Pettersson, Malmslätt, Adde Idégård, Frillesås, Tage Johansson, Jokkmokk, och Björn Thorell, Eskilstuna, samt suppleanterna vice brandchef C.-O. Falk, Stockholm, brandcheferna Dan Bixo, Mörsil, L.-M. Eliasson, Umeå, Nils Persson, Lillån, och Edvin Tall, Älmhult.

Vid förbundsmötets allmänna del, som övervars av bl. a. riksbrandinspektör Ingvar Strömdahl, rektor för Statens Brandskola, Swen Hultqvist, samt ett stort antal medlemmar, förtröendemen och representanter för olika brandskyddsorganisationer, höll brandchef Sven Sönerberg, Malmö, föredrag om brandkärernas arbetskydd, varjämte inköp av brandmateriel diskuterades efter inledningsanföranden av brandchef Björn Thorell, Eskilstuna, och brandstyrelseledamoten, försäkringsdirektör Per Wahlström.

Storbrand i Kristianstad

Måndagen den 20 april 1959 kl. 14.57 alarmerades Kristianstad brandkår till stadens läroverk, där enligt uppgift eld utbrutit i pannrummet.

Den inträngande orienteringsgruppen upptäckte, att i bottenvåningen trängde rök ut från vaktmästarnas expeditjonsrum, i vån. 1 tr. upp brann det i ett klassrum och i vån. 2 tr. upp möttes den av en mindre angenäm syn. På ömse sidor om stora trapphuset blåste omkr. 1 m. långa flammor ut från ventiler i storlek 0,5×0,5 m. Det stod då genast klart, att det måste vara vinden som var i farozonen.

Redan vid upptäckten av branden i klassrummet gavs order till 1 gruppen att utlägga en ledning från tankbilen och i 2 vån. fick 2 gruppen order att lägga ut en ledning från närmaste brandpost uppför trappan till vinden. Vidare skulle borgarbrandkåren och fridygsledig personal inkallas.

Innan den först utlagda ledningen hann passera vån. 2 tr. upp inträffade emellertid, att lågorna i de båda ventilerna försvann och i stället välldes svart rök ut från dem och fyllde hela korridoren med rök, vilket i viss mån försenade framryckningen. Som tur var hade eleverna vid läroverket sportlov denna dag, varför någon utrymning av skolan ej behövde företagas.

Läroverkets byggnad är omkring 90 m lång och försedd med ett mera monumentalt parti i mitten. Vinden är helt öppen och några brandsektionerande väggar förekom ej. Naturligtvis ledde endast en trappa upp till vinden ungefär mitt i byggnaden.

Uppför denna vindstrappa dirigerades i en hast de båda först utlagda slangledningarna med uppgift att fortast möjligt slå ned ev. eld på vinden. Vindsdörren bröts upp men mittpartiet av vinden stod redan då i ljusan låga och de attacker som insattes fick icke avsedd verkan.

I detta läge beslöts, att huvudangreppet skulle insättas över vindstrappan med tre slangledningar. Härför avdelades en brandförman och fem brandmän med uppgift att släcka elden å vinden.

Samtidigt härmed beordrades en andra grupp bestående av en brandförman och tre brandmän att från gårdssidan resa maskinstegen omedelbart öster mittelbyggnaden, ordna med rökav-

lopp samt med två ledningar uppför stegen från närmaste brandpost avskära den östra delen av vinden och i övrigt understödja gruppen inne på vinden vid släckningen.

I detta läge fanns det en önskan att resa ytterligare en maskinstege väster om mittelpartiet och med en grupp avskära den västra delen av vinden, men förutsättningarna härför saknades.

I klassrum och trummor i vån. 1 och 2 tr. brann det under tiden fortfarande och härför hade endast kunnat avdelas en vapenfri vpl. med en manöverslang, som samtidigt skulle säkra reträttvägen för gruppen uppe på vinden.

De först ankomna av fridygn och borgarbrandmän måste förstärka de redan insatta grupperna och läget inne i mittelbyggnaden, där trossbottenbränder rasade, började ingiva betänkligheter, varför ytterligare en ledning måste utläggas till detta avsnitt. Det var hög tid, ty det dröjde inte länge förrän delar av

Bild 1. Branden spred sig via rörlitsen från pannrummet till vinden.

Bild 2. Elden inringas genom angrepp från två håll utifrån.

taket till aulan med dunder och brak störtade ned och förvandlade lokalen till ett ljushav. Samma var förhållande med delar av taket till stora trapphallen.

Emellertid hade den gamla utdömda mek. stegen rekvirerats från brandstationen och en särskild grupp under befäl av en brandförman organiserades med ovan nämnd uppgift. Då hade emellertid elden på västra delen av vinden tyvärr redan åstadkommit stor skadegörelse.

I släckningen deltog så småningom sammanlagt 38 man från Kristianstads brandkår och dessutom ställde chefen för I 6 30 man till förfogande. Den senare hjälpen var av största värde, då det gällde att bära ut värdeföremål och vidtagna åtgärder för att förhindra vattenskador.

Under släckningen användes 11 syrgasapparater, 1 tryckluftapparat, 875 m. 63 mm. och 400 m. 38 mm. slang. Antalet ledningar var 8 st. från två brandposter.

Omkring kl. 17.20 började elden vara under kontroll och en plan uppgjordes för eftersläckning och bevakning. De första grupperna började återgå till brandstationen kl. 18.00 och eftersläckning och bevakning pågick sedan till kl. 16.00 påföljande dag.

Brandorsaken kunde snabbt klarläggas. Ett par rörarbetare höll i pannrummet på med svetsning av en ledning till värmesystemets expansionskärl. På något sätt, antagligen genom en svetsloppa, har eld uppstått i dammet och isoleringspappret kring rören och följt ledningarna genom en inbyggd rörlits direkt upp till vinden, där elden snabbt spred sig till ventilationssystemets trärummor.

Kristianstads läroverk byggdes 1875 och sedan varit föremål för påbyggnad i ett par om-

Bild 3. Övre trapphallen och korridoren efter branden.

gångar senast 1915. I läroverket gick över 1.000 lärjungar. Dagen efter eldsvådan hölls skolan stängd, men dagen därpå fortgick undervisningen som vanligt, dock att 4 klassrum, aulan och delar av korridorerna voro avspärrade.

Erfarenheter.

Till de yngre kollegor, som inte haft det tvivelaktiga nöjet att leda släckningen vid en eldsvåda av denna omfattning, skulle jag gärna vilja ge det rådet att använda v. brandchefen som "stabschef", utrustad med block och penna. Det är nödvändigt för släckningsledaren att ha tillgång till en kompetent person, som kan vidarebefordra order, lämna orienteringar och framlägga förslag, utöva kontroll att givna order utförts på rätt sätt samt vara kontaktperson med brandstationen.

Harry Hällebrand.

UTRUSTNINGSDETALJEN, som betalar sig och som bör medfölja varje utryckningsvagn. Effektivt skydd mot vattenskador.

Genomsiktigt **POLYETENPRESENNING**

4×6 m×0.100 mm kr 36:25 (Vikt ca 2.5 kg)

4×6 m×0.150 mm kr 46:25 (Vikt ca 3.5 kg)

Förpackad i plastpåse, inklusive 6 st bindrepsållare. Hanteras ledigt av en man.

Absorberar ingen som helst fukt, smidig även vid kyla. Snö och is fäster inte på den. Ej eldfångd.

Motstår de flesta kemikalier.

Leverans från lager, fritt Västerås.

FRÅGA OSS när det gäller plastfolier. Vi kan leverera svetsade konstruktioner i önskat utförande. Exempelvis för tätning av branddammar vid genomsläpplig mark.

A. LINDÉN & CO

Hamngatan 6, VÄSTERÅS, Tel. 376 60 vx

Statens Brandinspektion

Införing av skum i cisterner innehållande olja av 1:a klass.

I brev till brandchefen i Malmö den 30. 6. 1959 skriver riksbrandinspektören:

Med anledning av Eder skrivelse den 17 dennes får statens brandinspektion anförda följande.

Såsom framgår av brandinspektionens meddelande 1959: 2, vilket utsänts i dagarna, rekommenderar brandinspektionen i samråd med sprängämnesinspektionen, att cisternbrandbekämpning i första hand bör byggas på skuminföring vid cisternbotten via fasta införingsanordningar. Vidare rekommenderas att dessa fasta införingsanordningar, där ej särskilda förhållanden motiverar annat, anslutas till inpumpningsledningen för olja. Det anges också att under vissa förutsättningar även utpumpningsledningen för olja kan användas för skuminföring.

Rekommendationerna beträffande botteninföring utesluter inte användningen av s.k. semi-subsurfaceinföring av skum. Följes däremot rekommendationerna beträffande utnyttjande för skuminföring av in- och utpumpningsledningarna för olja torde endast ren subsurface-införing kunna komma ifråga.

Rekommendationerna i brandinspektionens meddelande bygger bl. a. på de erfarenheter, som under många års forskning vunnits vid Naval Research Laboratory i Washington DC, USA. De huvudsakliga resultaten av dessa forskningar finns sammanställda i NRL Report 3725, augusti 1950. Vid det besök, som riksbrandinspektören hade tillfälle göra vid NRL hösten 1958, diskuterades frågan om bästa sättet att medelst skum släcka brand i cistern innehållande bensin eller annan 1:a klass olja. Därvid hävdades från laboratoriets sida att de i ovannämnda rapport angivna principerna alljämt äger giltighet. Det framhölls emellertid att förutsättningar för att släckning verkligen skall ske är rätt avvägning av skumvätskeblandning och skumtal samt att skumets kvalitet är hög.

Statens brandinspektion är väl medveten om att för Sveriges del mycket ännu återstår ifråga om forskning på detta område. Avsikten är, såsom redan under hand meddelats, att söka få till stånd samordnad försöksverksamhet i fråga om cistern-

släckning. Statens brandinspektion och sprängämnesinspektionen avser att till hösten inbjuda till konferens för dryftande av denna fråga.

Med hänsyn till den omfattande cisternutbyggnad, som för närvarande pågår i vårt land, har det icke bedömts möjligt att låta anstå med utfärdandet av anvisningar intill dess fullständig klarhet vunnits ifråga om lämpligaste släckningsmetoder, när det gäller cisterner för 1:a klass olja. Subsurface-metoden är — därom råder full enighet i fack-kretsar — lämplig för släckning av tyngre oljor. Med hänsyn till att en 1:a klass cistern också får användas för lagring av tyngre oljor, att antalet 1:a klass cisterner, som nu byggs och kommer att byggas, är obetydligt i förhållande till antalet cisterner för tyngre oljor samt att det mot bakgrunden av de amerikanska försöksresultaten finns anledning tro att subsurface-metoden skall kunna utformas så att den blir användbar också när det gäller 1:a klass oljor, har det ansetts försvarbart att rekommendera anbringandet av de förhållandevis billiga anslutningsanordningarna på alla slag av cisterner över en viss storlek.

Vad Göteborgsförsöken beträffar får dessa icke tillmätas sådan betydelse att ett ställningstagande nu sker uteslutande med anledning av dem. Försöken i Göteborg var visserligen i många hänseenden synnerligen lärorika men var icke utplagda — och detta gjorde man ej heller anspråk på — med den vetenskapliga noggrannhet, som fordras för att man med visshet skall kunna kontatera orsaken till att släckning ej skedde vid subsurface-införingen av skum.

För att hålla alla möjligheter öppna att utan större besvärligheter förse 1:a klass cisterner med införingsanordningar enligt den modifierade semi-subsurface-metoden, därest den rena subsurface-metoden definitivt skulle visa sig mindre lämplig, kan det vara klokt att anordna blindflänsade studsar på nya 1:a klasscisterner på sätt som, enligt uppgift, i ett par fall skett i Malmö. Att utan mera ingående prov redan nu slutgiltigt bestämma sig för semi-subsurface-metoden synes däremot icke lämpligt.

Slutligen må nämnas, att brandinspektionen och sprängämnesinspektionen icke ansett sig böra rekommendera de hittills vanliga fasta anordningarna för skuminföring över topp på 1:a klasscisterner. Vid studiebesöket i USA i höstas framkom nämligen att man i Amerika hade mycket dåliga erfarenheter härav. Oljefirmornas säkerhetsingenjörer och fackmännen inom brandförsvaret var helt eniga i sitt fördomande av dessa anordningar.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1958

1. (Dnr 19/1958 Inr.-dep.)

Ang. föreliggande att vidtaga brandskydds-åtgärder.

I skrivelse till länsstyrelsen i Malmöhus län den 9/9 1957 anmälde brandsynenämnden i Långaröds kommun, att E. Nilsson icke efterkommit honom vid brandsyn den 9/4 1957 givet föreliggande att efter den 1/6 1957 icke använda logen till en honom tillhörig fastighet i Ellestorp, Öneköp, såsom garage samt att till sistnämnda tidpunkt hava murat om en skorsten ovanför taket till fastighetens bostadshus. Länsstyrelsen, resolution den 18/10 1957, förelade klaganden med stöd av 11 och 16 §§ brandlagen att vid vite av 500 kr *dels* icke efter den 1/11 1957 ha motorfordon eller traktor uppställda i loge och *dels* före samma tid hava murat om skorstenen ovan taket. I besvären yrkade klaganden, att tiden för fullgörandet av föreläggandet måtte utsträckas till den 1/7 1958. Regeringsrätten fann på grund av vad i målet blivit upplyst skäligt på det sätt ändra länsstyrelsens resolution att regeringsrätten bestämde *dels* den dag, efter vilken klaganden vid stadgat vite icke finge hava motorfordon eller traktor uppställda i loge, till den 1/3 1958, *dels* ock den dag, före vilken klaganden skulle hava murat om skorstenen ovan taket, till den 1/7 1958.

2. (Dnr 30/1958 Inr.-dep.)

Ang. föreliggande att vidtaga brandskydds-åtgärder.

Vid särskild brandsyn den 27/4 1956 å fastigheten Vendevägen nr 12 i Djursholm med därå befintlig byggnad förelades Margit af Jochnick såsom ägare av fastigheten att, enär den elektriska installationen i byggnaden vore mycket bristfällig och risk för brand därigenom föreläge, senast den 1/7 1956 hava låtit reparera ifrågakvarande elektriska installation. I en till länsstyrelsen i Stockholms län den 19/1 1957 inkommen skrivelse anhöll brandsynenämnden — med förmlän att klaganden ännu icke ställt sig nämndens föreliggande till efter rättelse — att länsstyrelsen måtte vidtaga de åtgärder, som kunde anses påkallade. Länsstyrelsen, resolution den 13/7 1957, prövade med anledning av vad i målet förekommit med stöd av 35 § brandstadgan skäligt förelägga klaganden vid vite av 500 kr att senast den 31/8 1957 hava undanröjt vid ovannämnda brandsyn den 27/4 1956 påtalade brister ur brandskyddssynpunkt eller ock inom samma tid hava inför brandsynförrättaren styrkt, att förutsättningar för rivning av ifrågakvarande byggnad före 1957 års utgång föreläge. Regeringsrätten fann på grund av vad i målet förekommit skäligt allenast på det sätt ändra länsstyrelsens resolution att den dag, före vilken klaganden vid stadgat vite skulle hava avhjälpt påtalade brister ur brandskyddssynpunkt eller ock inför brandsynförrättaren hava styrkt att förutsättningar för rivning av byggnaden före utgången av år 1958 föreläge, bestämdes till den 1/5 1958.

3. (Dnr 37/1958 Inr.-dep.)

Ang. föreliggande att vidtaga brandskydds-åtgärder.

Enligt protokoll den 28/4 1956 över en den 14/4 1956 förrättad brandsyn inom fastigheterna Ljungås 1^a och 1⁸⁰ i Lamnhults stationssamhälle förelade brandsynenämnden i Lamnhults kommun S. Nilsson *dels* att senast den 1/1 1957 i ett honom tillhörigt bussgarage hava försett väggar och tak med brandhärdig beklädnad, belagt golvet med ämne, som icke vore brännbart eller oljeabsorberande, samt anordnat tillfredsställande ventilation, *dels* ock att före den 1/10 1957 hava vidtagit enahanda åtgärder i vissa utrymmen i ett intilliggande uthus, vilka användes såsom garage för 3 bilar. Länsstyrelsen i Kronobergs län, där klaganden anförde besvär över brandsynenämndens beslut med yrkande om anstånd t. v. med vidtagande av de föreskrivna åtgärderna, utslag den 9/4 1957, prövade ej skäl ändra klandrade beslutet på annat sätt än att tiden, då de klaganden meddelade föreläggandena skulle hava fullgjorts, för båda garageutrymmena bestämdes till den 1/10 1957. Regeringsrätten fann ej skäl göra annan ändring i länsstyrelsens utslag än att den dag, före vilken de föreskrivna åtgärderna skulle vara vidtagna, bestämdes till den 1/6 1958.

Stig G. Holmberg.

Automatiskt Brandalarm A.-B.

SYSTEM TJEDER

Stockholm - Malmköping

AV FÖRSÄKRINGSBOLAGEN GODKÄND

ANLÄGGARFIRMA I HÖGSTA

RABATTKLASS

MED AUTOMATISKT

BRANDALARM

kan liv och värden räddas

AUTOMATISKT BRANDALARM A.-B.

Huvudkontor och fabrik MALMKÖPING

Tel. 338 växel

Avd.-kontor Stockholm	Avd.-kontor Göteborg	Avd.-kontor Malmö	Servicestation Norrköping
Tel. 32 08 88	Tel. 20 51 11	Tel. 365 06	Tel. 267 11

Bränder kring sekelskiftet

(Forts. från föregående nummer)

Alesundsbranden.

En olycka kommer aldrig ensam heter det. Och medan man fortfarande diskuterade den stora teaterbranden i Chicago ingår meddelande, att en hel stad nedbrunnit i Norge. Kort meddelas pr telegram från Trondheim: Eld utbröt i natt klockan halv 3 i västra delen av staden Alesund. På grund av orkanliknande storm, spred sig elden med rasande fart. Vattnverket, båda apoteken, telegraf- och telefonbyggnaden samt postverket nedbrunno.

Denna olycksbådande nyhet utlöste även i vårt land en omedelbar aktion, och isynnerhet pressfolk fick en bråd lördag och söndag. Enär stadens telefonstation härjats av elden, var det svårt att komma i kontakt med olycksplatsen. Dock lyckades man kl. 9.30 på förmiddagen upprätta en tillfällig förbindelse. På denna väg meddelades, att 3/4 av staden nedbrunnit och resten står i lågot. Enskilda personer ha ej hunnit rädda något av sin egendom, men ingen människa tros ha omkommit. Kl. 9.35 var änyo den tillfälliga förbindelsen avbruten, men senare meddelas att elden rasar ännu och arbetsministern har givit order om, att en ångare skall avgå från Bergen för att bringa staden hjälp. Skadorna beräknades till närmare 20 miljoner.

Enligt upplysning från Bremerlinjens ångare Notze som passerade Alesund omfattade eldhavet nästan hela staden och utsände eldflammar högt upp mot fjällen. Människor syntes inte till och tullpackhusen och expeditiionslokaler vid hamnen hade även brunnit ned.

Måndagen den 25 januari 1904 meddelade pressen från den stora branden i Alesund, att så gott som hela staden lades i aska. En hel del människor fingo tillbringa natten under bar himmel i regn och storm, vilken under lördagskvällen ökade våldsamt. Många fingo ej mat på över ett helt dygn. En mängd hade dock kommit in på bondgårdar, huvudsakligen öster om staden, och ombord på fartyg. Ångare och andra farkoster började redan på fredagsnatten föra folk från staden. Ångare från skilda håll anlände under natten med livsmedel till staden.

Politikens korrespondent lämnar en ögonblicksskildring på följande sätt:

"Mitt i tavlans synes ett brinnande bål, som sänder glödande gnistor högt upp i den tidiga morgondimman, och på samma gång driver en unken stank från de ännu rykande ruinerna ut över hamnen.

På kajen äro fullt av sysslolösa, vilka stå med händerna i fickorna och stirrar slött framför sig. Spelen på tvenne stora ångare avbryter tystnaden under sin lossning av stora packlärar och säckar av livsmedel. Allt arbete försiggår från ljuset av det tyska pansarskeppet "Prinz Heinrich" strålkastare, vilka f. n. utgör stadens enda ljuskälla.

Vår nattliga vandring genom staden är ganska ohygglig. Enstaka mur-ruiner sticka fram i mörkret och kastar sina slagskuggor upp mot de nakna klippväggarna. Alla husen ha varit grundmurade, så att endast de översta våningarna äro helt avbrända. De undre murarna markerar var förut gatorna dragits fram.

Över de avbrända tomterna råder i denna tidiga morgonstund en hemsk dödystnad. Endast en katt som lyckats undgå döden i lågorna smyger letande och jamande omkring på den plats där han förut haft sin hemvist. Ännu ett par dagar efter branden ser man små eldtungor flamma upp här och där. Från det stora kolupplaget väljer oupphörliga rök-skyar och en kvävande stank. Men ännu värre påverkas luktsinnet av den fräna stanken orsakande av den halvtäckta sillen som i mängder ligger på marken. Vid dagens inbrott bör man kunna bilda sig en uppfattning av brandens omfattning och förstörelse. De rykande askhögarne med de nakna ruinerna mellan högarna och de snöklädda fjällen i bakgrunden ger nu bilden av ett vulkaniskt utbrott."

En annan tidning skildrar några dagar efteråt ett besök på brandplatsen så här:

"Den förfärliga stormen, vars uthållighet nu börjar att bliva enastående, underhåller de glödande ruinerna och kolhögarne. Folk skakar på huvuden och ser frågande på varandra. Vad skall det nu bliva av allt detta. Den förfärliga stanken, damm, aska ryker omkring så att man knappast kan öppna ögonen. Av stadens 900 hus återstår 100, och dessa liggande på en liten holme, oberörd av katastrofen, äro propffyllda av hemlösa människor. Allt är helt och hållet upptaget. Förstugor, trappuppgångar och i en snickeri-verkstad vilar 32 människor bland hyvelspånen.

Människor inhyses även i begravningskapellet, och får här vistas i tolv timmar utan ringaste föda. Kan t. o. m. nämnas att på lördagen kom stadens störste affärsman, innehavaren av millionfirman Rønnerberg, och bad om en bit bröd åt sig själv och sin

Ny svensk PULVERDIMSLÄCKARE
“PULVER-KUSTOS” typ 12
(frostfri)

för brand i **ELDFARLIGA OLJOR** och
ELEKTRISKA HÖGSPÄNNINGSANLÄGGNINGAR

SNABB i funktion

FANTASTISK släckningsverkan
Extra finkornigt specialpulver

LÄTT att hantera och omladda?
Kolsyretub med rattventil

Brandredskapsfirman

ODENIUS
AKTIEBOLAG

Box 350

GÖTEBORG 1

Tel. växel 17 31 20

NYTT PÅ JEEPFRONTEN

Ny **LAND-ROVER** med 77 HK motor, vackrare linjer på hytt och kaross, se bilden, samt många andra finesser, totalvikt 2.500 kg.

Ny frambyggd **WILLYS-OVERLAND** med 105 HK motor, stort materielutrymme, totalvikt 3.200 kg. Bilden visar vår typ med förlängd hytt.

Båda dessa typer äro mycket lämpliga som slangutläggare.

GÖR EN FÖRFRAGAN HOS OSS OCH MEDDELA EDRA ÖNSKEMÅL!

Kort leveranstid Billiga priser. Patenterad slangutläggare.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB
HALMSTAD

Tel. 133 33

FRONTPUMPAR

för upp till 2600 lit/m
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakivering,
oljekylning och synkr.
koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks AB, Långebro

LÅNGBRO

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

Brandförman

En befattning som brandförman vid yrkesbrandkåren i Uddevalla är till ansökan ledig.

Kompetenskrav enligt brandstadgan 7 §, 1 mom.

Löneplacering 12 lönegraden. Övriga anställningsvillkor enligt gällande avtal samt stadens tjänstereglemente och de ytterligare reglementen och instruktioner som äro eller kunna bliva för befattningen gällande. Eventuell fordran på ålderstillägg skall anges i ansökan.

Friskintyg avlämnas på anfordran.

Ansökan jämte åldersbetyg och de övriga handlingar som sökanden önskar åberopa skall senast den 5 september 1959 vara brandchefen tillhanda.

Uddevalla den 12 juli 1959.

Brandstyrelsen.

Befattningen som heltidsanställd

Brandchef

vid Finspångs brandkår kungöres härmed till ansökan ledig, att tillträdas den 1 januari 1960 eller vid annan tid, varom överenskommelse kan träffas.

Kompetensfordringar: Brandchefskurs kat. I.

Befattningen kommer att placeras i lönegrad enligt överenskommelse mellan respektive förbund. Beklädnadsersättning utgår enligt gällande bestämmelser. För befattningen gäller köpingens tjänste- och pensionsreglementen. Pensionsavgifterna betalas helt av köpingen.

Sökande som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänst, skall i ansökan ange detta.

Befattningshavaren är skyldig bebo tjänstebostad i brandstationen och härför erlagga fastställd hyra.

Till brandstyrelsen ställd ansökan skall senast den 15 september 1959 vara inkommen till Finspångs Kommunalnämnd, vars ordförande lämnar närmare upplysningar, telefon växel 2440.

Finspång i juli 1959

Brandstyrelsen.

familj. Rönnerberg hade förlorat allt. Hans ofantliga kolupplag, de många packhusen vid hamnen, vilka hade legat proppfulla med sill och andra fiskvaror, hans hem med lösbo, inventarier och värdesaker — ja allt hade blivit lågornas rov.

Personalen på det tyska örlogsfartyget börjar att inreda stenruinerna till bostäder, och det sker med tysk fermitet. Provisoriska baracker byggas upp och offentliga ångkök etableras. Den tyska pansarkryssaren "Prinz Heinrich" har förankrats som logementsfartyg och bereder plats för en stor del av stadens befolkning. Här finns även läkare och medicamentsförråd. Vidare väntas, efter ingånget telegrafiskt meddelande, transportfartyget "Phoenixia" från Hamburg, vilket medför sjukpersonal, yllekläder och proviantförråd. När fartyget anlände myllrade gatorna av de husvillan och det var en fullkomlig folkvandring till båthamnen. Här ägde utdelning av livsmedel rum, på ett ställe delades ut bröd, på ett annat mjölk o. s. v. Man formligen stred om brödbitarna. Nöden var mycket stor och gripande var att se de gråtande kvinnorna som med sina barn i famnen kämpade om födan."

Läget bland stadens invånare blev något bättre under veckans lopp, och nästan ordnade förhållanden inträder då även den danska ångaren "Cimbria" ankommit med tält och proviant för tio dagar. Arbetet med tältuppslagningen bedrivs raskt och alla har snart fått huvudet under tak.

Ålesund (Aalesund), som anlades 1824 räknade år 1900 11.777 inv. och var på denna tid huvudplats för fiskemarknader i större format. Staden hade (liksom i dag) ett vackert läge och en del av dess bebyggelse låg på klipporna utmed havet.

Eldens uppkomst var och förblev insvept i ett hemlighetsfullt dunkel. Först observerades

Befattning som

Brandkapten

vid Hälsingborgs brandkår kungöres till ansökan ledig. Tillträdesdag: 15 oktober 1959 eller snarast därefter. Kompetenskrav: Brandchefskurs kat. I. Förmåner: Lönegrad A 16 och beklädnadsersättning kr. 525:—, Tjänstebostad 4 rum och kök till en hyra av kr. 2.004:—.

Ansökningshandlingar ställda till Brandstyrelsen insändas till Brandchefen i Hälsingborg senast den 1 september 1959.

Brandchefen.

Pytspumpen i användning

Enligt årsberättelser från olika städer släcks 90 % av alla bränder med pyttsspruta eller pytspump. Erfarenhetsmässigt har jag emellertid kommit till den bestämda uppfattningen att släckning med sådan handredskap är mycket sällsynt. Av utryckningsrapporterna för en tidsperiod av 11/4 år framgår att endast en brand av 62 släcktes med pytspump. Övriga bränder — således 98,5 % — har släckts med slangledning från bilmotorspruta eller varit släckta vid framkomsten. (Branden som släcktes med pytspump var en brinnande barnvagn.) Detta förhållande till trots har vi i alla fall sört för, att vi vid behov skall kunna "skvätta lite vatten".

Från vattentanken fylls snabbt — genom påfyllningsledningen till tanken — plastbinkar med vatten och genom en vanlig pytspump åstadkommes ett för rådande förhållanden tillfredsställande släckningstryck. Det är skönt att vid utryckning eller annan färd med utryckningsfordon slippa höra de skramlande plåthinkarna eller att byta vatten med jämna mellanrum på en pyttsspruta, som alltid läcker något och därigenom fuktar ner hela förvaringsutrymmet, där sprutan är uppställd.

Sven Holmberg.

branden i en plåtslageriverkstad men det påstods att man ej använt eld i densamma under dagens lopp.

En omfattande insamling gjordes i de nordiska länderna till förmån för de drabbade Ålesundsborna. En insamling från alla orter i Sverige startades, och för varje dag lämnade pressen uppgift på insamlade medel.

B. Alvland.

Kungörelse om utdelning av stipendier

ur

Torsten Mohlins Stipendiefond

Under hänvisning till nedanstående "Bestämmelser för utdelning av stipendier ur Torsten Mohlins Stipendiefond" förklarar styrelsen för Torsten Mohlins Stipendiefond 1959 års stipendier till ansökan lediga.

Det sammanlagda belopp som i år står till förfogande utgör 1.800 kronor.

Ansökan om stipendium, ställd till Styrelsen för Torsten Mohlins Stipendiefond, skall vara Statens Brandskola, Sturegatan 29, Stockholm Ö, tillhanda senast den 30 september 1959.

Närmare upplysningar kunna erhållas å brandskolans kansli tel. 010/20 27 47.

Bestämmelser för utdelning av stipendier ur Torsten Mohlins Stipendiefond.

Torsten Mohlins Stipendiefond har till ändamål att genom stipendier bereda förtjänta elever vid Statens Brandskola möjlighet till fortsatta studier efter genomgången kurs vid brandskolan.

Endast den, som vid Statens Brandskola med godkänt avgångsbetyg genomgått brandbefälskurs av kat. I eller II eller gesäll- eller mästartekurs för skorstensfejare, kan tilldelas stipendium ur fonden.

Stipendier ur fonden utdelas en gång årligen efter ansökningsförfarande.

Stipendieutdelning kungöres i Brandkärstidskrift, Brandskydd, Kommunalarbetaren, Skorstensfejerarbetaren och Svenske Skorstensfejaren i augusti månad. I kungörelsen skall anges det sammanlagda belopp som står till förfogande för utdelning. Ansökan om stipendium skall vara fondens styrelse tillhanda före utgången av september månad.

Stipendiefondens styrelse behandlar inkomna ansökningar så, att dess beslut föreligger senast före november månads utgång.

Ansökan om stipendium skall innehålla uppgift om:

1. sökandens fullständiga namn
2. födelsedatum
3. vid Statens Brandskola genomgången utbildning (slag av kurs och tiden för denna)

4. nuvarande anställning

5. de avsedda studierna (omfattning, plats, institution, tid m. m.) och deras ändamål

6. beräknad kostnad för studierna

7. ansökan om eller ev. tilldelning av annat stipendium för samma studieändamål.

Till ansökan skall fogas:

- a) bestyrkt meritförteckning
- b) tillstyrkande utlåtande från brandstyrelse eller brandchef.

Styrelsen för stipendiefonden bestämmer stipendiernas antal och storlek. Om möjligt skall därvid varje stipendiebelopp bestämmas så att det täcker de skäligen kostnaderna för resp. studier.

Meddelande om beslutade stipendier sker dels i ovannämnda tidskrifter, dels genom skrivelse till den (dem), som utsetts till stipendiat(er). Till sökande, som icke kunnat tilldelas stipendium, återsändes ansökningshandlingarna jämte meddelande härom.

Beviljat stipendium utbetalas till stipendiat efter den 1 januari nästföljande år, när han till stipendiefondens kassaförvaltare därom gör framställning. I samband härmed skall han avgiva skriftlig försäkran att genomföra studierna enligt uppgiven plan och att senast inom två månader efter studiernas avslutande till stipendiefondens styrelse avgiva studieberättelse.

Ny typ av strålrör

Med det nya förslaget till svensk standard för strålrör typ II och III (smalslang resp. grovslang) som bakgrund har civilförsvarsstyrelsens brandtekniska avdelning i samarbete med olika tillverkare kommit fram till två strålrörstyper, som efter noggranna prov visat sig fullt tillfredsställande.

Båda typerna är helt utförda i lättmetall utom kopplingshalvan på typ II, vilken är utförd i förkromad mässing.

Greppdelen är omgiven av ett lindat och köldisolerande handskydd, vilket är målat i olivgrön färg.

Den verkliga nyheten ligger vare sig i lättmetallen eller utformningen utan i manöverorganet. Detta är utformat med ett överliggande bygelhandtag, vilket ger i tur och ordning: stängt framåt, spridd stråle uppåt och slutet stråle bakåt. (för typ II se bild 1, för typ III se

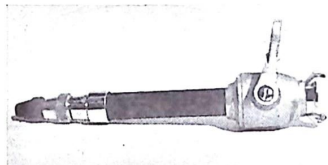

Bild 1. Strålrör typ II (för smalslang) i läge för spridd stråle.

bild 2). Manöverorganet är lätt reglerbart under höga tryck och inställningen påverkas ej av trycket samt är dessutom frostsäkert.

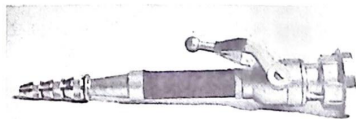

Bild 2. Strålrör typ III i stängt läge.

Följande prov har företagits:

Mätning av genomströmmande vattenmängd.

Mätning av friktionsförluster.

Mätning av den slutna strålens kastlängd vid olika mustycken och olika tryck.

Mätning av den spridda strålens konvinkel och bedömning av denna strålens homogenitet vid olika mustycken och olika tryck.

Varning för mässingstråd

Vid ett brandtillbud i ett av Stockholms höghus, som är under uppförande, konstaterades att ett stort antal slangar till inomhusbrandposter var obrukbara. Slangarna var placerade i ett trapphus som endast delvis var fullt färdigt (etapp I) medan resten ännu saknade vägg och fönster mot det fria. Det var i denna öppna del som slangkopplingarnas lindningsstråd hade brustit praktiskt taget efter varje varv. Tråden, som var av mässing, var nästan svart på ytan och kändes hård och spröd när man böjde den. De slangar som låg inomhus i

Foto: Stockholms brandkår.

den färdiga delen av trapphuset föredde därmed inga skador, lindningsstråden var där blank och gul. Samtliga slangar i fastigheten hade placerats ut ungefär ett halvår tidigare.

En titt i facklitteraturen visar att vissa kopparlegeringar, främst mässing, kan råka ut för spänningskorrosion, d. v. s. de får, då de utsättes för dragbelastning (eller genom inre spänningar), en med tiden försämrad hållfasthet genom att det uppstår sprickor i materialet. För mässing fordras förutom dragbelastningen även närvaro av ammoniak, syre och vatten. Betr. ammoniaken räcker den mängd, som finns i luften. För de slangar, som i det här relaterade fallet fanns i den öppna delen av trapphuset, hade alla betingelserna fyllts. Vis-

Frysprov till -40°C .

Fallprov från 2 m höjd mot hårt underlag.

Viktbestämning.

Civilförsvarsstyrelsen har nyligen inköpt ca 2.000 st av typ II och ca 1.800 st av typ III.

Sven-E. Sletting.

Notiser

Årsmöten.

- 11—12/9 Gävleborgs läns Brandkårsförbund i Hudiksvall.
 18—19/9 Västmanlands läns Brandkårsförbund i Sala.
 19/9 Uppsala läns Brandkårsförbund i Uppsala.
 21/9 Södermanlands läns Brandkårsförbund i Malmköping.
 26/9 Värmlands läns Brandkårsförbund i Karlstad.
 27/9 Skaraborgs läns Brandkårsförbund i Tibro.

"Vi bygger en fabrik"

heter en liten bok, som L. M. Ericsson i dagarna givit ut. Genom en realistisk uppläggning av ett praktikfall "nästan ur verkligheten", får läsaren en livfull handledning genom de irrgångar, som projekteringen av ett bygge kan bjuda på. Boken vill visa hur man med förtuseende vid planeringen av ett bygge kan undvika de olägenheter, som eljest kan uppstå, då de elektriska anläggningarna senare skall utökas.

scrligen var slangarna under tak men de fuktades ändå med jämna mellanrum av yrsnö, dugg och dimma.

En förfrågan hos ett par brandkärer har givit vid handen att av de slangar, som monterats med mässingstråd, industrislang ofta råkat ut för lindningsbrott. Den egna slangen hade däremot klarat sig genom att den förvarats tørt.

Det inträffade ger en vink om att man icke skall använda mässingstråd, i varje fall inte till slang för industrier och liknande där förvaringsförhållandena många gånger inte kan bli fullgoda. Använd i stället koppartråd eller aluminiumhylsa.

Statens Brandinspektion är intresserad av att få ta del av flera sådana här fall. De som har något att meddela ombedes skriva till ing. S. E. Sletting, Statens Brandinspektion, Postbox 7097, Stockholm 7.

Göran Bergström.

Bemärkelsedagar

60 år.

9/9 Svensson, Simon, v. brandchef, Boden.

50 år.

2/9 Back, E. L. A., brandmästare, Karlstad.
 17/9 Welander, K. Bertil, brandkapten, Norrköping.

Regnskydd eller blyghet?

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärnans Riksförbund
 Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7: — kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex. = 5: — kr/år. (Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsq. 14, Stockholm. Postgiro 4870.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel. 293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Jakobsq. 14, Stockholm C. Tel. 10 50 25.

OBS! Annonsmanuskript måste vara annonschefen tillhanda senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.